۶۱ میلیارد دلار هم کافی نیست

کمک ۶۱ میلیارد دلاری آمریکا به اوکراین تنها برای اوکراین زمان می‌خرد و پیروزی به دنبال نخواهد داشت

از اواخر فوریه ارتش روسیه در شرق اوکراین در حال پیشروی است. ابتدا شهر آودیوکا سقوط کرد که خودش بزرگترین پیشرفت روسیه در تقریباً یک سال گذشته محسوب می‌شود سپس سربازان روسیه مجموعه‌ای از روستاها را اشغال کردند. پیشرفت روسیه انعکاسی از مزیت قاطع ارتش این کشور در قدرت آتش است: در برخی از بخش‌های خط مقدم، به ازای هر گلوله‌ای که اوکراینی‌ها به خطوط مقدم روسیه شلیک کرده‌اند، روس‌ها در پاسخ ۱۷ گلوله شلیک کرده‌اند. نیروهای اوکراینی از ترس تمام شدن مهمات، مهمات را جیره‌بندی می‌کنند. این کمبود مهمات به نوبه خود، بازتابی از ناتوانی آمریکا در تأیید هرگونه کمک نظامی جدید به اوکراین از تابستان گذشته بوده است. با این حال، اخیراً پس از ماه‌ها اختلاف، کنگره آمریکا ۴۰ میلیارد دلار کمک به اوکراین را تصویب کرد. این مبلغی است که تقریباً معادل تمام کمک‌های نظامی آمریکا به اوکراین از زمان آغاز جنگ است. جو بایدن، رئیس جمهور آمریکا، این لایحه را در تاریخ ۲۴ آوریل امضا کرد و دستور داد که اولین اقلام این کمک به ارزش یک میلیارد دلار فوراً به اوکراین ارسال شود تا ظرف چند روز به کی‌یف برسد. ظاهراً این کمک‌ها درست به موقع از راه رسیدند. امانوئل مکرون در ماه مارس به سران احزاب سیاسی فرانسه هشدار داد که روسیه ممکن است خطوط دفاعی اوکراین را شکسته و به سمت خارکیف یا اودسا پیشروی کند. در تاریخ ۱۸ آوریل، ویلیام برنز، رئیس سازمان سیا، هشدار داد که اگر کنگره بسته کمکی به اوکراین را تایید نکند، اوکراین در موقعیتی «وخیم» قرار خواهد گرفت. او گفت: «این خطر کاملاً واقعی وجود داشت که اوکراینی‌ها تا پایان سال ۲۰۲۴ در میدان نبرد شکست بخورند یا حداقل پوتین در موقعیتی قرار بگیرد که اساساً بتواند شرایط رسیدن به یک راه‌حل سیاسی برای پایان جنگ را به اوکراین دیکته کند.»

اکنون از وقوع چنین فاجعه‌ای جلوگیری شده است. ویلیام برنز گفته با کمکی که کنگره تصویب کرده است، نیروهای اوکراینی قاعدتاً باید بتوانند در سال جاری میلادی در میدان نبرد «مواضع خود را حفظ کنند» و این «دیدگاه متکبرانه» ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور روسیه را از بین ببرند که معتقد است: «گذر زمان به نفع او است». مایکل کوفمن از تحلیلگران مؤسسه کارنگی، تخمین می‌زند که کمک‌های جدید باید شامل گلوله‌های توپ برای نیاز حداقل یک سال اوکراین باشد.»

اما عدم توازن در قدرت آتش در ماه‌های اخیر عواقب بدی برای اوکراین داشته است. مزیت روسیه در استفاده از نیروی توپخانه، پوششی برای پیشروی نیروهایش فراهم کرده است. بدتر از آن، اوکراین مجبور شده است تا به جای توپخانه، با استفاده از پیاده‌نظام مسلح با نارنجک و سلاح‌های سبک، حملات روسیه را دفع کند. این مسئله منجر به تلفات بیشتر نیروهای اوکراینی و تلفات اندک نیروهای روسی شده است؛ اگرچه تلفات روسیه هنوز به طرز وحشتناکی زیاد است و به گفته مقامات غربی روسیه در روز حدود ۱۰۰۰ کشته و زخمی تلفات می‌دهد.

حتی تزریق تسلیحات جدید به ارتش اوکراین نیز مزیت روسیه را از نظر قدرت آتش به‌طور کامل از بین نخواهد برد. روسیه با جمعیت عظیم و ثروت نفتی خود، قادر خواهد بود توانش را به لحاظ نیروی انسانی و تجهیزات، آسان‌تر تقویت کند. بنابراین اوکراین احتمالاً همچنان در وضعیت عقب‌نشینی باقی خواهد ماند و قادر به انجام حملات جدید نخواهد بود. عدم اطمینان در مورد کمک‌های غرب از بین نخواهد رفت؛ آمریکا ممکن است پس از انتخابات ریاست‌جمهوری و کنگره در نوامبر بسیار کمتر با اوکراین دوست شود. شدیدترین وضعیت جنگی در حال حاضر در چاسیویار در جریان است. این شهر در غرب باخموت واقع شده است. باخموت شهری است که روسیه یک سال پیش، پس از ۹ ماه تلاش، توانست آن را اشغال کند

نیم‌گامی رو به جلو

علاوه بر این، حتی تزریق تسلیحات جدید به ارتش اوکراین نیز مزیت روسیه را از نظر قدرت آتش به‌طور کامل از بین نخواهد برد. روسیه با جمعیت عظیم و ثروت نفتی خود، قادر خواهد بود توانش را به لحاظ نیروی انسانی و تجهیزات، آسان‌تر تقویت کند. بنابراین اوکراین احتمالاً همچنان در وضعیت عقب‌نشینی باقی خواهد ماند و قادر به انجام حملات جدید نخواهد بود. عدم اطمینان در مورد کمک‌های غرب از بین نخواهد رفت؛ آمریکا ممکن است پس از انتخابات ریاست‌جمهوری و کنگره در نوامبر بسیار کمتر با اوکراین دوست شود. شدیدترین وضعیت جنگی در حال حاضر در چاسیویار در جریان است. این شهر در غرب باخموت واقع شده است. باخموت شهری است که روسیه یک سال پیش، پس از ۹ ماه تلاش، توانست آن را اشغال کند. از نظر روسیه، تصرف چاسیویار مسیری را به سوی شهرهای بزرگتر در استان دونتسک باز می‌کند. دونتسک و لوهانسک همسایه هم هستند و در کنار هم منطقه دونباس را شکل می‌دهند که روسیه بر روی کاغذ این منطقه را به خاک خودش الحاق کرده و مایل است در عمل نیز این کار را انجام دهد. از نظر اوکراین، چاسیویار یک دژ استراتژیک است. این شهر در ارتفاع واقع شده و توسط یک کانال، سنگرها و دیگر استحکاماتِ تقویت‌شده، محافظت می‌شود. براساس گزارش‌ها، به نیروهای روسیه دستور داده شده تا قبل از روز نهم ماه مه که روز پیروزی و یادآور پایان جنگ جهانی دوم است و مناسبتی است که در آن رژه‌های نظامی بمب‌افکن و سخنرانی‌های مقامات عالی‌رتبه انجام می‌شود، به پیشروی خود ادامه دهند.

سرهنگ پاولو فدوسنکو، که رهبری تیپ نظامی دفاع از شهر را بر عهده دارد، می‌گوید که نیروهای اوکراینی کنترل قابل توجهی را در این شهر حفظ کرده‌اند. در طول ماه گذشته نبردهای سنگینی در این شهر رخ داده، روسیه نشان داده است که «از قدرت و ابزار» لازم برای پیشروی برخوردار نیست. در این میان، اوکراین خسارات جدی به ارتش روسیه وارد کرده است و تنها در این بخش از جبهه در یک ماه حدود ۱۰۰ خودروی زرهی را منهدم کرده است. فدوسنکو می‌گوید اکنون روس‌ها «به‌طور عمده سوار بر موتورسیکلت‌های آفرود و موتورهای چهارچرخ حمله می‌کنند». پهپادهای نظارتی به نیروهای اوکراینی اجازه می‌دهند تا هر حرکتی را در ۱۰ کیلومتری شناسایی کرده و به سرعت واکنش نشان دهند اما پهپادهای تهاجمی روسیه نیروهای اوکراینی را عذاب می‌دهند: در هر نقطه‌ای از شهر بیش از چند دقیقه می‌مانند و باران رگبار را شروع می‌کنند. سرهنگ فدوسنکو می‌گوید، اگرچه خبر بسته کمکی جدید در اتاق فرماندهی محلی مورد استقبال قرار گرفت، اما او و دیگران تردید دارند که چاسیویار در نهایت بتواند دوام بیاورد و احتمالاً به زودی سقوط خواهد کرد.

با این حال، کمک تسلیحاتی باید اوکراین را در موقعیت قوی‌تری برای مقابله با حمله بزرگ‌تر روسیه قرار دهد. کایرلو بودانوف، رئیس سرویس اطلاعات نظامی اوکراین گفته است که در ماه مه انتظار حمله بزرگی از سوی روسیه را دارد. نیروهای اوکراینی پیش‌بینی می‌کنند که فشاری از طرف روسیه در شرق برای تصرف بیشتر دونباس انجام شود. آنها همچنین متوجه افزایش تحرکات روسیه در نقاط شمالی و در اطراف خارکیف، دومین شهر بزرگ اوکراین شده‌اند. تصرف چنین مکان مهمی یک پیروزی روانی بزرگ خواهد بود، اما روسیه تقریباً به‌طور قطع هم نیرو و هم وسایل نقلیه مکانیزه کافی برای یک حمله قاطع به این شهر را ندارد.

دفاع از آسمان اوکراین نیز سخت خواهد بود. روسیه صنعت دفاعی و شبکه برق اوکراین را با رگبار پهپادها و موشک‌ها تحت فشار قرار داده است. اوکراین سعی می‌کند با مجموعه‌ای از سیستم‌های ضدموشکی آمریکا، اروپا و سامانه‌هایی که از دوران شوروی در اختیار دارد، در برابر این حملات دفاع کند اما این سامانه‌ها هم به مانند توپخانه اوکراین، مهمات کافی در اختیار ندارند. ویدئوهای منتشرشده در شبکه‌های اجتماعی در هفته‌های اخیر نشان می‌دهد که جت‌های سوخو-۲۵ روسیه در ارتفاعات نسبتاً پایین در شرق اوکراین پرواز می‌کنند و از نزدیک نیروهای روسی را پشتیبانی می‌کنند. پهپادهای شناسایی روسیه نیز بدون اینکه سرنگون شوند تا ۴۰ کیلومتری پشت خط مقدم نفوذ کرده‌اند. چنین حوادثی نشان می‌دهد که اوکراین با کمبود موشک‌های سامانه‌های رهگیری مواجه است. فرسایش پدافند هوایی اوکراین اثرات مخرب و متعددی به دنبال دارد. در خط مقدم، کمبود موشک‌های رهگیر، آزادی مانور بیشتری به جت‌های روسی و بمب‌های هدایت‌شونده‌ای داده است که با سرعت ۱۰۰ تا ۱۳۰ کیلومتر در ساعت در ساعات روز پرواز می‌کنند. بدترین سناریو این است که روسیه به برتری هوایی دست یابد و این برتری به روسیه اجازه دهد خطوط مقدم اوکراین را هر طور که بخواهد بمباران کند. روسیه در ماه‌های اول جنگ در شهر ماریوپل تقریباً همین کار را کرد. این مسئله کار را برای اوکراین سخت‌تر می‌کند و اوکراین به سختی خواهد توانست خطوط دفاعی خود را حفظ کند.

چندین گام رو به عقب

همچنین آسیب به زیرساخت‌های اوکراین که از خط مقدم نبرد دور هستند نیز وجود دارد. در ۱۶ آوریل، یک مقام اوکراینی اعلام کرد که روسیه هفت گیگاوات (GW) ظرفیت تولید برق اوکراین را در هفته‌های گذشته نابود کرده است و اوکراین تنها ۱۰ گیگاوات ظرفیت عملیاتی تولید برق دارد. اوکراین برای تولید برق مورد نیاز خود، اکنون تقریباً به‌طور کامل به نیروگاه‌های هسته‌ای خودمتکی است. اگرچه بعید است روسیه این نیروگاه‌ها را بمباران کند، اما ممکن است خطوط انتقال این نیروگاه‌ها را مورد حمله قرار دهد. کی‌یف در حال حاضر مدام با خاموشی مواجه است و همین مسئله روحیه ملی و روحیه نیروهای نظامی اوکراین را تضعیف می‌کند. پس جای تعجب نیست که اوکراین به‌دنبال سیستم‌های دفاع هوایی باشد. کمک‌های جدید آمریکا احتمالاً شامل برخی موشک‌ها نیز می‌شود. اوکراین به پرتابگر هم نیاز دارد. اوکراین بین ۵ تا ۱۰ باتری پاتریوت دارد. این سامانه‌ها از اوکراین در برابر موشک‌های بالستیک با برد بلندتر و سریع‌تر محافظت می‌کنند. اما این تجهیزات در شهرهای مهم اوکراین برای دفاع نصب شده‌اند و بنابراین زیرساخت‌های خط مقدم نبرد همچنان آسیب‌پذیر هستند. اوکراین امیدوار است که لهستان و اسپانیا، از بین کشورهای کمک‌کننده، کمک بیشتری ارائه کنند. نکته مهم این است که این کشورها، تقاضاهای کمک از نقاط

عکس: New York Times

اندیشکده‌ها

CHATHAM HOUSE

کمک رسید، استراتژی چه شد؟

بسته کمکی جدید ۶۱ میلیارد دلاری ایالات متحده به اوکراین که در ۲۳ آوریل توسط کنگره تصویب شد، موقعیت اوکراین در میدان جنگ را بهبود می‌بخشد. منتقدان قانون بسیج نیرو در اوکراین که اخیراً توسط کی‌یف تصویب شد، استدلال کردند که اگر سلاحی برای تسلیح آنها وجود نداشته باشد، بسیج افراد بیشتر منطقی نیست. اکنون می‌توان این نگرانی را کنار گذاشت. بسته کمکی ایالات متحده شامل تسلیحاتی است که اوکراین مدت‌هاست به دنبال آن بوده و می‌تواند تفاوت قابل‌توجهی در جنگ ایجاد کند. این تسلیحات توانایی اوکراین را برای تهدید و نابودی اهداف نظامی روسیه در کریمه بهبود می‌بخشد. کمک ایالات متحده همچنین روحیه نیروهای اوکراینی را تقویت می‌کند و امید به اینکه شرکای غربی به وعده‌های خود عمل می‌کنند را بیشتر کرده و سیگنال قدرتمندی به روسیه ارسال می‌کند. با این حال، در کوتاه‌مدت، وضعیت میدان نبرد همچنان دشوار خواهد ماند. رئیس اطلاعات ارتش اوکراین قبلاً هشدار داده بود که روسیه ممکن است در ماه مه حمله جدیدی را انجام دهد. در همین حال، براساس گزارش مؤسسه مطالعات جنگ، نیروهای روسی در سال جاری حدود ۳۶۰ کیلومتر مربع از اراضی اوکراین را تصرف کرده‌اند. این پیشروی به دلیل ضعف اوکراین در تامین مهمات انجام شده است. اکنون ارتش روسیه برای تصرف شهر چاسیویار در منطقه دونتسک تلاش می‌کند تا قبل از رژه روز پیروزی مسکو در ۹ مه بتواند آن را تصرف کند. در صورت تصرف این شهر، راه روسیه برای پیشروی به سمت استحکامات اسلوویانسک و کراماتورسک در دونباس اوکراین باز می‌شود و این مسئله پیامدهای شدیدی برای موقعیت استراتژیک اوکراین خواهد داشت. پس با تصویب بسته کمک به اوکراین، مسکو نیز احتمالاً حملات پهپادی و موشکی خود را تشدید خواهد کرد. این حملات مسیرهای لجستیکی، زیرساخت‌ها و پایگاه صنعتی دفاعی اوکراین را هدف قرار خواهند داد. حملات اخیر روسیه به زیرساخت‌های انرژی اوکراین آسیب زیادی وارد کرده است و بزرگترین نیروگاه حرارتی در منطقه کی‌یف را به‌طور کامل تخریب کرده است و بخش‌های وسیعی از این کشور را در وضعیت بی‌برقی قرار داده است. گزارش‌ها حاکی از آن است که ایالات متحده یک سامانه دفاع موشکی پاتریوت دیگر را به‌عنوان بخشی از بسته کمکی خود به اوکراین می‌دهد. اما این هم برای محافظت از آسمان اوکراین کافی نخواهد بود. مقامات کی‌یف گفته‌اند که به هفت سامانه پاتریوت دیگر نیاز دارند. آلمان متعهد شده است که یکی را ارسال کند و اسپانیا و یونان برای انتقال سیستم‌های خود به اوکراین تحت فشار هستند. تا زمانی که آنها وارد شوند، اوکراین آسیب بیشتری خواهد دید. خارکیف، شهری با یک میلیون و ۳۰۰ هزار نفر جمعیت در مرز روسیه، روزانه تحت بمباران شدید قرار دارد. شهردار خارکیف می‌گوید این شهر در خطر تبدیل شدن به «حلب دوم» است. بنابراین، تأخیر شش‌ماهه در ارائه کمک‌های نظامی ایالات متحده، پیامدهای بزرگی بر توانایی اوکراین برای دفاع از خود داشته است و نشان می‌دهد که مدل بی‌ثبات «مدیریت بحران» کمک‌های غرب، روسیه را برای تشدید حملات جری می‌کند. درس دیگر این است که ساده‌لوحانه است اگر باور کنیم خط مقدم در اوکراین می‌تواند بدون جریان مداوم کمک‌های نظامی غرب پایدار بماند. بدون برنامه‌ای بهتر از ارسال کمک‌های مستمر، دیر یا زود اوکراین دوباره در وضعیت بحرانی قرار خواهد گرفت. این یک اتفاق خوشایند است که لایحه جدید ایالات متحده نیاز به بودجه پایدارتر را تأیید می‌کند و خواستار یک استراتژی «چندساله» با «اهداف مشخص و قابل دستیابی» است که پیروزی اوکراین را تسریع می‌کند. با این حال، نباید بیش از حد به حمایت ایالات متحده اعتماد کرد. اروپا نیز باید دست به عمل بزند. کشورهای اروپایی باید تعهد جدید ایالات متحده را با افزایش فوری تولید مهمات داخلی تقویت کنند. آنها باید با تحویل یک میلیون گلوله توپ که مدت‌ها پیش وعده داده شده بود، در این مسیر سریع‌تر حرکت کنند. اروپایی‌ها همچنین باید تسلیحات بیشتری به‌ویژه سامانه‌های دفاع هوایی به اوکراین منتقل کنند. مقامات اوکراینی می‌گویند حدود صد سامانه دفاع موشکی پاتریوت در جهان وجود دارد. شرکای کی‌یف باید از قدرت دیپلماتیک و مالی خود برای تأمین حداقل هفت مورد درخواست اوکراین استفاده کنند. مهمتر از همه، تجربه تلخ بسته کمک نظامی آمریکا نشان می‌دهد که کل رویکرد حمایت از اوکراین باید تغییر کند. ایالات متحده تنها پس از اینکه متوجه شد اوکراین در آستانه فروپاشی است، بسته کمکی را تصویب کرد. اگر زودتر این کار انجام می‌شد، ممکن بود جان بسیاری نجات یابد. ایالات متحده، اروپا و سایر متحدان اوکراین باید یک استراتژی بلندمدت و پایدار که جریان بی‌وقفه کمک‌های نظامی غرب را بدون توجه به رقابت‌های انتخاباتی و کشمکش‌های سیاست داخلی ممکن می‌سازد، دنبال کنند. کمک‌های حیاتی به اوکراین دیگر هرگز نباید گروگان سیاست داخلی باشد.